

Az automobil(e)

H. H. Kohlsaatt, a Chicago Times-Herald kiadója 1895-ben pályázatot írt ki 50 ezer dollár díjazással a motorral hajtott kocsi illő (mondjuk mi ma, hogy gépkocsi) legtalálóbb név megalkotására.

A „Quadricycle” és a „petrocar” voltak a favoritok, de a korabeli zsűri a „motorcycle” nevet kiáltotta ki győztesnek. Az „automobile” nem volt versenyben. A New York Times cikkírója 1897-ben keserűen állapítja meg, hogy „Az új mechanikus kocsi borzalmas automobile neve úgy tűnik maradni fog...”

Az önmagától mozgó jármű jelentésű automobile szó az ógörög αὐτός (autós, „önmag”) és a latin mobilis („mozgatható, mozdítható”) szavak összetételeként keletkezett, és a francia nyelven keresztül vált nemzetközi kifejezéssé.

A New York Times említi meg először az automobile kifejezést abban az időszakban, mikor a média elkezdte népszerűsíteni a gépjárművek ezen elnevezését. Az automobile név eredete – olvastuk az interneten – egy 14. századi olasz festő és mérnök nevéhez, Simone Martini (1284-1344) fű-

ződik. Martini sohasem épített automobilt, de számos tervet készített, ahol a kocsiiban ülő/álló ember a kocsi tengelyen, majd fent egy kereten függő csigán átvett kötéllel hajt egy négykerekű kocsit. (Ilyen módon hajtott kocsi életnagyságú modellje ma a Közlekedési Múzeumban is látható!)

Az angol nyelvben a gépkocsira használt másik szó a car. Ennek eredete a latin carrus vagy carrum („keresekes jármű”), vagy a középkori angol carre vagy karros. Jelentése szekér vagy kocsi, a kocsi pedig a Komárom-Esztergom megyei Kocs község ne-

A reneszánsz ember a saját erejével – vontató állatok nélkül – hajtott jármű megépítésén fáradozott. Az egyik első ilyen járművet Giovanni la Fontana paduai orvos filozófus 1420-ban kézi kötélhajtással és fogaskerék-áttétellel tervezte

véből ered. A kocsi szerkezetileg azonos a szekérral (ez megfelel az angol wagon-nak), csak könnyebb, finomabb kidolgozású.

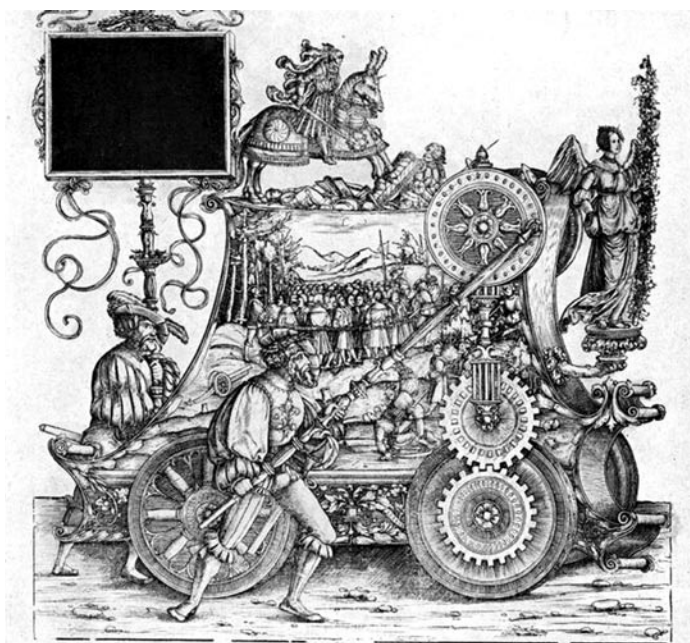
A kocsi azon kevés magyar szó közé tartozik, mely a nyugati nyelvekbe jutott: angol coach, német Kutsche, katalán cotxe, spanyol coche, olasz: cocchio, flamand: goetse, lengyel: koczi, cseh: koczy, svéd: kusk.

A híres automobil-feltalálók milyen más neveket használtak a gépjárművekre? Nézzük meg a neveket, és a hozzájuk kapcsolódó szabadalmakat.

- Oliver Evans beadott egy szabadalmat Philadelphiában 1792-ben „oruktor amphibolos” néven (kételtű kotrógép, mert kikötői tisztításra tervezte),
- George Selden elfogadott egy szabadalmat 1879-ben „road machine” névvel,
- a Duryea testvérek 1895-ben szabadalmaztatták a „road wagons” kifejezést,
- Henry Ford „quadricycle”-nek nevezte autóját 1896-ban.

Az automobilra számos kifejezést használtak a korabeli médiában. Ezek közül néhány a különböző nyelvekből: autobaine, autokenetic, autometon, automotor horse, buggyaut, diamote, horseless carriage, mo-cole, motor carriage, motoring, motor-vique és oleo locomotive, Motorwagen, Kraft-fahrzeug, motorcar. Közülük kevés élte túl első születésnapját.

(Nszl)

Az emberi erővel hajtott jármű megvalósítására számos elképzelés született. Albert Dürer több ilyen jármű művészi rajzát készítette, de ezek mozgatása – méreteik alapján – emberi erővel lehetetlen volt